

פסחים צג: (משנה) עד צד: (סוף הדף)

ביאורי מושגים

עובי הרקיע - גם אחרי שהשמש שוקעת ואין לנו קשר עין עימה יש תקופה מסוימת שעדיין יש אור. הסיבה לכך היא שבירת קרני האור. (שבירת קרני האור - מהלך של קרן אור שאינה ישרה דוגמא לכך ניתן לראות כשמים כפית בכוס מים ולנו היא נראית כאילו היא התעקמה, כשבפועל מה שהתעקם אלו קרני האור שמגיעים אלינו) קרני השמש נשברים בתוך האטמוספירה (שכבת אויר המקיפה את כדור הארץ) וכך עדיין יש אור גם כשהשמש שקעה. משך הזמן שבו השמש עדיין מאירה משתנה בהתאם למיקום המקום. בקו המשוו משך הזמן קצר ואילו ככל שמצפינים או מדרימים משך הזמן ארוך יותר.
מיל - 2000 אמה (בין 960 ל2000 מטר),
פרסה - 4 מילים - 8000 אמה (בין 3,840 ל4,800 מטר)

משנה

מה נחשב לדרך רחוקה?
 ר' עקיבא: מן המודיעים ולחוץ.
 ר' אליעזר: מאיסקופת העזרה ולחוץ.

מתחשבים רק במרחק הגיאוגרפי (ולא באפשרויות ההגעה/העיכובים השונים)

עולא: זהו מרחק של 15 מיל. (מרחק הליכה מחצות היום עד השקיעה)

משמע ש
לדעת ר' אליעזר אדם שנמצא מחוץ לעזרה לא חייב להיכנס לתוכה.

קושיה
 הרי ר' אליעזר קבע שערל יהודי מחוייב למול (ואם לא ימול יתחייב כרת)?

תירוצים
אביי: התורה קבעה פטור מיוחד לטהור שנמצא בדרך רחוקה.
רבא: ישנה מח' תנאים בדעת ר' אליעזר. (והתנא שמחייב למול סובר שלפי ר"א דרך רחוקה זה מן המודיעים)

בסוף הסוגיה מובאת מחלוקת בדעת ר"א: דעה א': דרך רחוקה היא מחוץ לעזרה ('חוץ לעשייתו').
דעה ב': דרך רחוקה היא מחוץ לירושלים ('חוץ לאכילתו').

הגדרת דרך רחוקה:

עולא: כל שאין יכול ליכנס בשעת שחיטה. (בחצות היום הוא במרחק שלא יוכל להגיע עד השקיעה)

רב יהודה: כל שאין יכול ליכנס בשעת אכילה. (בחצות היום הוא במרחק שלא יוכל להגיע עד סוף הלילה)

אבל על טמא שרץ שוחטין (למרות שאיננו יכול ליכנס בשעת שחיטה) כיוון שהפטור של דרך רחוקה נאמר רק בנוגע לטהורים.

אבל על טמא שרץ לא שוחטין (למרות שהוא יכול ליכנס בשעת אכילה) כיוון שהוא מופקע מהותית (בגלל הטומאה)

עולא ורבא:

מרחק הליכה של אדם:

מהנץ עד השקיעה: 30 מילין.
 מעלוה"ש עד הנץ: 5 מילין.
 מהשקיעה עד צאה"כ: 5 מילין.

ר' יוחנן שקבע שהמרחק המצטבר מעלוה"ש עד צאה"כ הוא 40 מילין סובר כר' יהודה (ועולא ורבא פירשו את דבריו באופן מוטעה).

קשה עליהם מר' יהודה שסובר:

מהנץ עד השקיעה: 32 מילין.

מעלוה"ש עד הנץ: 4 מילין.

מהשקיעה עד צאה"כ: 4 מילין.

ר' חנינא: במקרה של לוט כיוון שהמלאכים האיצו בו הוא הספיק ללכת יותר.

דחיה: בכמה מקורות מצאנו שאורך העולם גדול בהרבה מ6000 פרסה.

מכאן עולה שעובי הרקיע הוא שישיית מאורך העולם. ולרבא יש מסורת שאורך העולם הוא 6000 פרסה, ולכן עובי הרקיע הוא 1000 פרסה.

הדיונים המוזכרים כאן אינם רלוונטים כיום מבחינה מציאותית, אבל מבחינת המשמעות הרעיונית שלהם עדיין יש להם משמעות רבה

הבדלים בין חכמי ישראל לחכמי אומות העולם:

חכמי ישראל: גלגל קבוע ומזלות חוזרין.
חכמי אומות העולם: גלגל חוזר ומזלות קבועין.

חכמי ישראל: בלילה חמה מהלכת מעל הרקיע.
חכמי אומות העולם: בלילה חמה מהלכת מתחת לקרקע.

רבי: העובדה שהמעיינות בלילה רותחים מוכיחה כדעת אומות העולם.

הילוך החמה:

ניסן, אייר, סיון: בהרים. (כדי לפשר את השלגין)

תמוז, אב, אלול: בישוב. (כדי לבשל את הפירות)

תשרי, חשון, כסלן: בימים. (כדי לייבש את הנהרות)

טבת, שבט, אדר: במדבר. (כדי לא לייבש את הזרעים)

ר' נתן - הילוך החמה:

בימות החמה: בגובה של רקיע. (ולכן העולם רותח והמעיינות צוננין)

בימות הגשמים: בשיפולי רקיע. (ולכן העולם צונן והמעיינות רותחין)